

Kremenjak

Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela.

Kremenjak izlazi svaki četvrtak. Pretplatna cijena na godinu 3 Krune. Na pò godine Kruna 1.50 para. Pretplate i pisma šalju se uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. **Pojedinal broj 4 pare (2 novó.)**

Seljaštvo i inteligencija.

Danomice čitamo jadikovke po našim listovima o neprosvjetljenju našeg seljaštva, njegove primitivnosti i niskom stepenu naobrazbe. Dosljedno tome, piše se, da je svaki napredak izključen, jer za stvoriti jak, napredan narod, treba mase, seljaštvo i radništvo ekonomno i intelektualno podignuti. I mi se s tim potpuno slažemo i uvjereni smo, da je glavno mjerilo po kojem se mjeri snaga jednog naroda, stupanj naobrazbe na kojem se njegovo seljaštvo i radništvo nalazi. Ovo osobito vrijedi za eminentno seljačke narode, ko što je naš. Kako da se tome doskoči i da krenemo na bolje? Predloga i vapaja bilo je na pretek a realna rada malo i ništa. Naše seljaštvo osobito ono zagorsko, još plete kotac kô i otac, nenaobraženo je i neprosvjetljeno, a inteligencija kao da je bez srca i duše, nehajno to gleda, a nema jakosti da ista poduzme, što bi ga iz sna duševnog probudilo i na novi život podiglo. Voditi kavanarsku i lumpačku politiku, kritizirati ovaj ili onaj rad, grmiti proti nepatriotizmu Petra ili Pavla u tom smo junaci, a prave smo kukavice kad ustreba prosvjetnim plugom brazditi po zapuštenoj narodnoj njivi, kad se ustreba latiti sitnog rada za opće narodno dobro. Koliko možemo zabilježiti pučkih štionicica i knjižnica, predavanja i analfabetskih tečajeva? Jesmo li kad zašli u zapuštene i gole naše krajeve gdje pišti krv naše krvi, pod ostrim nožem nesmljenog kamatništva? Jesu li igda naše vodje u pokrajini pri poduzimanju kakve veće akcije, ugovora i političke evolucije o tom prozborili seljaštvu, jesu li ga u čem prije poučili? Onda se nije čuditi, da sve ono što gradimo, klimavo je i nestalno, trulo i jadno.

Prenimo se na rad, da ne bude poslje kasno! Ako li snažniji i kulturniji narodi podižu pučka sveučilišta i druge institucije za naobrazbu puka, seljaštva, tim većma nama je to potrebitije, nama, koji smo malašni, siromašni i okruženi sa pogibeljnim i jakim tudjincima.

Naš narod, još nije narod u pravom smislu rieči. On je sličan neobradjenom mramoru, te kao što kipar-umjetnik, poslije dovoljnog sistematskog rada iz mramora iskleše lijepu i jaku umjetninu, tako ćemo i mi narod dignuti, tek ozbiljnim radom oko njegovog ekonomnog i prosvjetnog razvitka. Prosvjetu u mase, puk, ako hoćemo sloviti ko snažan i napredan narod. Za to narodna inteligencijo, mladosti hrvatska i srpska, ne drijemaj, već radi! Više poleta, više volje i požrtvornosti od tebe zahtijeva seljak naš, radništvo naše.

Epidemija iseljivanja.

Od ove bolesti ljuto boluje cijela Europa, ali se ipak ne ćemo prevariti ako rećemo da od nje zanajviše

boluju zemlje, koje su na Balkanu kao Hrvatska, Slavonija, Dalmacija i t. d.

Ova bolest zahvatila je u narodu duboko korijenje, a osobito ovih zadnjih par godina. Sve čezne za novim svijetom — Amerikom, misleći da tamo naš filir vrijedi dukat i da kolači vise o drači.

Ponajprije se mora znati da u onoj zemlji nije najbolje odakle ljudi sele. S druge opet strane utvrđena je činjenica da gdje je iselilo puno svijeta da je to znak velikog siromaštva i oskudice, jer tko napušta rodjeni prag, taj odlazi u svijet da što zaradi i osigura svoj obstanak i žive malo bolji život. — Tko polazi u Ameriku treba da dobro otvori sva četiri oka, da ima četiri ruke, gvozdeno zdravlje, jer je Amerika zemlja rada i jer te tamo odhranjuju jedino krvavi žulji. I pameti treba imati više nego kod kuće, jer ti je onamo neće nitko soliti. Uza to ima dosta našeg naroda koji putuje u daleki svijet kao savezanih očiju: niti znade čitati, još manje pisati, ne umije nikakov jezik do svoga, ne ide na stalno mjesto, ne znade što ga čeka, ne poznaje nikakov zanat i još silesiju drugih poteškoća, koje kad se sjate u jednu, teraju našeg čovjeka iz Amerike, nukaju ga na povratak u domovinu. A da li je naš čovjek pri tom štetam to će svak razumjeti i proračunati.

Nego iseljivanje je poput epidemične bolesti zahvatilo šire dimenzije od onda, odkad su postale gušće željezničke mreže i odkad su učestali novi veliki morski gorostasi. Usljed toga nastala su mnoga parobrodarska društva, a između ovih nepojmljiva konkurencija u prevažanju putnika. Nužna konsekvencija svega bijaše ta, da su se konstituirale razne agencije i agenti, koji umiju da najlukavijom prepredenošću predobiju za se putnika - iseljenika. I tako sva ta društva — a ima ih bezbroj — žive izključivo iseljenicima, s ljudima koji su prodali sve svoje i odlaze u Ameriku da preživu.

Čovjek je prividno miran dok ovo čita, ali kad počnu govoriti brojke, treba da se uzruja i da se silno zabrine. Čujte! Od god. 1883. do 1904. uselilo se u Ameriku ukupno 1,754,241 osoba, a više od polovine otpada na Slavene pa će prema tomu do par godina broj iseljenih Slavena nadmašiti čitav milijum. Budnom posmatraču svega toga ne izbjegava oku jedna važna činjenica, da će Slaveni iseljivanjem u Ameriku izgubiti onu pretežnost koju imadu nad oholim Njemcima i oholijim Magjarima u Austro-Ugarskoj.

Pustimo još malo nek govore brojke. God. 1883-1904 uselilo se iz Austro-Ugarske: u Brazil 40.946, u Argentinu 33.635, a u Kanadu 44.654 osobe, dok najnovija statistika je zabilježila, da se u Ameriku uselilo kroz prošlu godinu 50 tisuća Hrvata.

Kad čovjek na sve ovo promisli hvata ga groza i proklinje one teške uzroke koje nagone naš narod da prodaje zadnje ostanke topraga svoga i sa ono malo svo-

je sirotinje kreće u daleke zemlje oboružan — neznanjen i siromaštvom. Uzrokâ, koji nemilosrdno tjeraju naš narod u daleku Ameriku ima na rukoveti i svakim danom izbivaju na površinu novi. Svi su opet ti uzroci takove naravi, da ubijaju materijalno naš svijet i onda je ljutom bijedom prinuđen da seli. Ova zarazna bolest zaokuplja svakoga koji za naod misli i nema novine koja ob ovom pitanju raspravljala nije, pa i danas ljudi o tom neprestano pišu dokazujući u tančine svu pogubnost i neplođnost iseljeničkog pitanja. To je pitanje dandanas postalo životnim, pa jer je epidemija iseljivanja dobro zahvatila i naše krajeve nastojat ćemo da o tom poučimo naš narod i o tom malo potanje progovorimo.

Socijalistički kongres.

Moderna ideja socijalizma, koja orijaškim korakom zahvaća sve društvene slojeve cijelog svijeta, neda se zaustaviti, nikako spriječiti, jer je u suštini svojoj, uz nekoje iznimke sasvim opravdana. Gdje je jada i nevolje, siromaštva i nepravice tu je mjesta i socijalizmu. — Nije socijalizam više nikakvo internacionalno strašilo, jer ako pogledamo na rad Čeških socijalista, na izjave njihovih vodja, uvidit ćemo, da nijesu ništa manji patrioti od ostalih čeških gradjanskih stranaka. Pa izjave vodja njemačkih socijalista, Bebela i drugih, isto nam potvrđuju. A nijesu li i naše socijalističke organizacije u Banovini — osim onih mantijaških socijalista — u svakom većem narodnom pokretu, prve bile sa svojom radničkom snagom u službi narodno-političkih interesa.

Dvije su velike stečevine modernog socijalizma: *politička* i *strukovna*. Politička se manifestira u jednakom i sveopćem pravu glasovanja, a strukovna je kao bitni faktor u borbi proletarijata protiv društvenih nametnika. Bilo je vrijeme, kad je u nekim zemljama bio politički socijalizan sve, a strukovna organizacija gotovo ništa. Danas je drugčije. Socijalizam danas nije samo vez političkih stranaka, on se sve više i više pokazuje, kao združenje svih sila radničke klase, koje vode političku i strukovnu akciju, da se oslobodi rad iz vlasti kapitalizma. — Strukovne radničke organizacije koje stoje na stanovištu razredne borbe, poplavile su veće i naprednije države. U samoj Njemačkoj broji takova organizacija preko jednog miliona i pō članova.

Jer je moderni socijalizam i na naša vrata počeo kucati, izvjestit ćemo naše čitaoce i radnike naše o zadnjem socijalističkom kongresu koji se je održao u Stuttgartu u Njemačkoj. O njem donijele su opširna izvješća sve naše novine a nekoje su popratile i sa veoma simpatičnim redcima.

Na 19 pr. mj. otvorio se je osmi međunarodni kongres socijalista na koji je došlo do 900 izaslanika iz Austro-Ugarske, Njemačke, Engleske, Rusije, Španjolske Amerike, Japana, Afrike i Australije. Bili su tu predstavnici današnjeg socijalizma kao Bebel, Jaurès, Hervé, Vaillant i Henrik Ferri. ¹⁾ Raspravljalo se o militarizmu, o odnosima između političko socijalističkih stranaka i profesionalnim sindikatima, o kolonialnoj politici, o iseljivanju i useljivanju i o pravu glasa žena. Socijalisti koji se bore za slobodu i solidarnost svih naroda, za slobodu svih potlačenih i eksploatisanih društvenih slojeva osudiše na kongresu rat, koji snaži militarizam a donosi medju narode mržnju i osvetu. Kongres apelira na radnike cijelog svijeta da u slučaju rata podignu svoj

glas proti njemu i da porade jednom, da ta neman modernog militarizma prestane ubijati ljudska bića i voditi ih u neza-itnu klaonicu ljudstva.

Pri raspravljanju o kolonijalnom pitanju, kongres je osudio kolonijalnu politiku, kao politiku nepravednog prisvajanja i grabeža, kao politiku, što je bestidna aplikacija prava jačega i što isključuje i gazi prava pobijeđenih naroda. Kongres je izjavio, da je dužnost socijalističkih zastupnika, da neumorno, ustrajno i nepokolebivo suzbijaju sistem nepravednog eskloatisanja, što se upotrebljava u svim kolonijama. Oni će morati da izvedu reforme, kojima će poboljšati sudbinu urođenika, te morati da priječe kako mu drago, oskrvnjivanje prava njihova, te da će morati da potpomognu svim sredstvima *urođeničkoj naobrazbi i pouci*, kojoj će biti glavni temelj težnja za samostalnošću.

Da ne navodimo još raspravljanja o iseljivanju i o pravu glasovanja žena, koja su se vodila s dubokim i svestranim poznavanjem stvari, svršit ćemo ovaj prikaz sa riječima uglednog srpskog lista iz Banovine: Ma kako čovjek sudio o socijalizmu i o njihovom kongresu, jedno im se ne može poreći: da iskreno i pošteno, s dubokom, upravo religioznom, ozbiljnošću pretresaju sva pitanja, koja interesiraju moderno čovječanstvo i da mu iskreno nastoje pomoći. Mi Srbi i Hrvati ugnjeteni i isisavani želimo im uspjeha u njihovom nastojanju.

„Nek je samo vedro svijetu

„Pa ma od kud. Sve jedno je“.

Moderna žena.

(Svršetak)

Nego savremena težuja za muža i ženu jest: *učiniti dobro*. Iz ovoga pako slijedi savremena težnja za muža: ne ometati ženim rad nigdje i nikad, samo kad je taj rad dobar. I za to prava moderna žena mora da uvijek i svagdje, privatno ili javno vojuje i radi proti onim zlokobnim predsudama, koje jednako pogubno djeluju na nju i muža. Nužna posljedica svega gore navedenoga jest ta, da žena isto onako kao i muž treba da ide u potragu za čistom, absolutnom istinom., Mene je rodila misao, da jurišam i razrušim sve ono, što je staro, maleno, asketično, sve ono što se temelji na sujevjerju; da uništim sve zapreke, koje stoje na putu misli, ljubavi i istini, koja mora da veže sve ljude.“ Ovaako sa velikim Gorkim treba da uzvikne moderna žena.

Nego moderna žena ne će se u svom javnom djelovanju u svemu i po svemu ravnati po mužu. Kao da muževi rade i djeluju izključivo dobro?! A buduć da ne postoji ženskog pitanja kao ni muškog, već jedino pitanje društva, treba uzeti u obzir i jedno i drugo, jer se jedno bez drugoga ne da ni zamisliti. Muž su i žena od prvih početaka kulturne evolucije bili skupa i sve što su radili, radili su u zajednici, a sav taj rad temeljio se na uzajamnosti. Prema tome svaka unutarinja promjena muža bila je unutarinja promjena i žene i obratno, što sve opet dokazuje da jedno na drugo uzajamno djeluje.

Pogrješno je i skroz nekorektno naročito izazivati proti sebi bilo muža, bilo ženu. Društvo ili narod sačinjavaju bezbroj muževa i žena, dakle bezbroj pojedinaca, koji su konsolidarno spojeni u cjelinu i za to briga muža i žene mora biti usredotočena oko toga, da ta cjelina, koju oni sačinjavaju bude *organička*.

Za to je zgodno i vrlo koristonosno da se žene udružuju i prikupljaju u različita društva. Udruživanje je dandanas najsigurnije oružje u rukama nemoćnih, sla-

¹⁾ Glasoviti talijanski sociolog i kriminalista. — Ured.

bijih i potlačenih, a osim toga najboljim je sredstvom za bilo koji uzajamni rad. I istom u onoj se zemlji može govoriti o privrednom, političkom ili kulturnom napretku, u kojoj već postoje različita ženska društva, klubovi, organizacije i t. d. pa bile sve te institucije izključivo ženskog karaktera ili žene pomiješane s muževima.

Prema svim navedenim nazorima po naše je prilike vrlo utješljivo to što žene i muževi vrlo često u radu nadju se zajedno; priznati moramo da kod nas modernih žena a isto tako i muževa ima malo, za to treba da se uzajamno dobro podupiru u svom nastojanju.

Ovo moderno nastojanje muževa i žena jest nužnim nastavkom u radu oko našeg narodnog preporoda. Mi govorimo puno o preporodu, a ipak ta ideja ne će biti potpunoma realizovana, dok god se duševno, moralno i socijalno ne preporadi hrvatski muž sa hrvatkom ženom.

Da je to lak posao ne će iole izobražen ustvrditi, jer je još dosta predrasuda, koje vuku svoj korijen iz sredovječnih običaja i krivih i grubih nazora o ženi, koje dosljedno brani katolicizam. I jedno i drugo znači po razvitak moderne žene zaprijekom koja dogmatički brani svoje principe i ne popušta. Ali se tješimo time da sve ono što je nesavremeno a uporno hoće da bude barometrom novovjekog i savremenog života mora da popušta, jer sve takove ideje koje se kose sa modernom evolucijom ostaju bezpredmetne te se preživljuju.

Da zaključim.

Za naš malen narod kao što je hrvatski, moderna žena znači podvostručenje naših sila. M.

DOPISI.

Trst. — Na 25 kolovoza razvilo je svoju krasnu zastavu mlado pjev. društvo „Ilirija“ iz sv. Jakoba — U 10.⁰⁵ u jutro stiglo je na južni kolodvor ljubljansko pjevačko društvo „Slavec“. Pedesetak ih je sa zastavom. Pred kolodvorom se je sabralo do pet tisuća naroda sa glazbom. Oduševljenje, koje je nastalo u toj silnoj masi, kad se pokazaše „Slavčki“ jedva da ga uočiš i razumiješ, u tim prilikama, a kamo li da ga opišeš! Tu je Jadran, naša želja i budućnost, pa kako da srce ne usplampti, kad ga s bojišta pozdravlja pjesma probuditeljica i zastava naša pohjednica?

I svrstalo se pet tisuća naroda, pa hajd, po najglavnijim ulicama Trsta, pjevajući i kličući, dok su zapanjeni naši Talijani gledali: zar „ščavi“ ne više robovi! Kad je ta silna povorka stigla do ugla ulice Madonnina, navalila je na glazbu prva banda Mazzinijevaca, koji su izbuljenih očiju vikali „evviva l'Italia“, „evviva Trieste italiana“ i mahali sa štapovima. Zlo im je jutro osvahnulo. Bilo je samo pet časaka obračuna i povorka je krenula dalje. Dakako da će sutra njihova štampa pričati o navali barbara. Sve jedno, to neka zapamte, da ovo nije ni riječka, ni zadarska ulica. Ovdje brojimo i mi nešto. — Po-rije podne u 3 sata svrstala se je pred društvenim prostorijama u sv. Jakobu svečana povorka od preko 10.000 naroda sa deset zastava. U povorci je bilo 26 društava. I ova povorka imala je da prodje po glavnim ulicama do sv. Ivana (okolica), gdje se u Novom Domu vrši veselica. Nu policija, koja socijaliste pušta na ulicu i bez dozvole, koja je pred dva mjeseca po prvi put dozvolila i talij. trobojnicama iz Italije, da se prošetaju po Trstu, ta ista slavna policija najpr je je htjela zabraniti da u opće dodju na ulicu naše trobojnice, pa je onda morala pustiti, ali ipak naložila, da povorka prodje po ulicama gornjega grada. — Nereda nije bilo.

Skradin. U kratko. Ovdje ima po koji slučaj škarlata, a po selima ima difterite. Nekom Vujasinoviću u 24 sata u Velikojglavi umrlo dvoje djece. Mjere su tako mudro preduzete, da je otac došao u Skradin, išao od dućana do dućana opremiti što mu je potreba za ukop djece, a djeca od difterije mrtva ležala u kući bez da su izolirana. — U Maroku je valjda bolje! Ne čudite se, u Skradinu smo!

RAZNE VIJESTI.

Nešto za našu općinu. Onaj komad starog zida (turnja) što rastavlja Dolac od Crnice nalazi se u vrlo rdjavom stanju, te se danomice ruši i rastače. Kako je poznato, taj je razrušeni zid i bio uzrokom da je onaj vojnički liječnik pred godinu dana nesretno zaglavio. — Ovih nam dana pako javljaju da se dne 27. pr. mjeseca jedan komad zidine odvalio i upravo je sreća, da nikoga tude nije bilo, jer bi lako bio nastradao i glavom platio. Upozoravamo na ovu pogibelj našu općinu i da to čim prije uredi i zid dade popraviti i urediti tako, da se opet kakova nesreća ne dogodi. Mi rekosmo našu, a do koga je nek *odmah* učini shodne korake.

U nedjelju sa parobrodom „Mosor“ bijaše došlo u Šibenik do 180 izletnika iz Trogira u svrhu da razvide i obadju uzorne vinograde. Oko 7 sati iz jutra prispješe u Šibenik a u 8 sati pod vodstvom gosp. Štrekelja uputiše se željeznicom u Vrhpoljac. Tu su neko vrijeme razgledali i proučavali uzorne i upoznivali se sa već zaraženim vinogradima. Oko 11 sati vratili se u Šibenik. a u večer oko 7 sati istim parobrodom uz pjevanje rodoljubnih pjesama i klicanje odputiše se u Trogir. Na obali je bilo mnoštvo svijeta, koji ih je pozdravljao.

Tužbe. — Pod ovim naslovom donijeli smo u prethodnom broju noticu, a koja se odnosila na pošt. opremača u Betini nekog Filippi. Gosp. din se na tu vijest silno razglagolao i mjesto da nam zahvali, radi njega naš se list nazivlje „otrovnim“. To mu nije dosta već otvoreno ustaje u „Hrv. Kruni“ na našeg dopisnika nazivajući ga najljepšim izrazima iz njegova riječnika. A onda energično zahtijeva da se kroz 10 dana mora iznaći dopisnik. Na sve ono javljamo mu ovo: Pošto je naš list premalen za sve one duge tužbe što smo ih primili, mi smo, ne iz straha već radi pomanjkanja prostora, poslali dopisniku natrag. Po tom će ih imati čast čitati u drugim novinama. Što se tiče našeg dopisnika javljamo mu da ćemo mu ga poštom poslati u — **obvoju**, jer smo se na njegove prijetnje tako prepali da nam je ovih dana srce u — gaćama.

Dalmatinski sabor. Za vrijeme zadnjeg zasjedanja prihvatio je sabor predlog d.ra Trumbića i drugova o uvođenju novog izbornog reda na temelju općeg, izravnog i tajnog prava glasa i *zastupanja manjine*. Ovih je dana dobio zemaljski odbor obavijest od vlade, da ona ovakovu osnosu ne može podnesti saboru, jer ona drži da nisu opća prava glasa za zemaljske sabore svrsi shodna. Vlada bi mogla pristati jedino na uvođenje pete kurije sa općim pravom glasa, na način kakova je bila nekadanja peta kurija u carevinskom vijeću. — Tako i u ovom pitanju naše majčice vlade pokazuju se maćuhinski prsti i kao da se plaši slobodnog narodnog glasa.

Dne 24. kolovoza 1907 navršio je gosp. d.r Pero Čingrija, zastupnik i načelnik rodnog mu Dubrovnika svoju 70. tu godišnjicu. — Sijedom starcu i neustrašivom borcu za naša narodna prava kličemo iz dubine srca: Živio!

Povratak vojske. U utorak u 1 sat posl. ponoći povratila se mjesna vojska sa parobrodom „Carintia“ sa vojnih manevra iz Krivošija. Čujemo da će i ovdje momčad vježbati. To ne bi bilo čovječno.

U — Trstu. Gospodari parobrodarskih dalmatinskih društava na sastanku, kome su ovih dana prisustvovali u Trstu, zaključuje da sjedište bude u — Trstu. I tako želja cijele Dalmacije — da sjedište parobrodarskih društava bude u Spljetu — ostala je na vrbi svirala. Da se ovime štetovalo Dalmaciji i nanijela joj se nepravda to svak uvidja i razumije. Ali mi živimo u zemlji iznimaka.

Kažnjen srpski pjesnik. Priznati srpski pjesnik g. Aleksa Santić kažnjen je po mostarskoj musali na 200 K globe samo za to, što je na dolazku urednika „Naroda“ uzviknuo: „Živio!“ — Pjesnik je uložio utok i već je stiglo i riješenje, da je utok odbijen a globa potvrđena. Šta se svega još neće dogoditi u Bosni?! Ovakova šta nije se ni u Rusiji nikada dogodilo.

U Sjedinjenje američke države uselilo se lanjske godine osoba: iz Hrv. i Slav. 34,478 (9,920 nepismenih) a osoba iz Dalm. 6,945 (3,444 nepis.) — Ukupno se izselilo Hrvata 41,423, a od toga 13,364 nepismenih. Svakako bi bilo uputno da vlada nepismenima ne izdaje putnice za inozemstvo, jer takovi najlakše budu izrabljivani i prevareni.

Svjetski kongres „Slobodne misli“ u Pragu obdržavati će se od 8.-12. rujna 1907. Interes za ovaj kongres silno raste. Učestvovati će cijela napredna i slobodoumna Češka. Slovenci, koji imaju već svoju narodnu sekciju, biti će takodjer lijepo zastupani, a referirat će poznati pjesnik A. Aškerc. Iz Hrvatske će poslati samo iz Zagreba hrvatska sekcija „Slobodne misli“ svoje delegate na taj kongres. A Dalmacija?!

„Balkan“. — Prekjuče smo primili prospekt novog lista pod gornjim naslovom, a koji će izlaziti u Trstu. List će izlaziti svaki dan u 4 sata posl. pod. „Balkan“ će se baviti prosvjetom, politikom i narodnim gospodarstvom. Donosit će obilne vijesti iz lokalne i pokrajinske kronike, te najnovije brzogjave. Pratit će u bilježkama svjetka tržišta i burze. Ima stalnu gospodarsku rubriku, a u podlisku početak će donositi i-tarsku priču „Veli Jože“ iz pera našeg V. Nazora. Vlasnik i izdavatelj „Balkana“ jest rodoljub Matko Mandić, a urednik gosp. Cihlar. — Uredništvo i uprava nalazi se u *Via Cecilia br. 14.* U subotu dne 31 kolovoza već je izišao prvi broj. Cijelom hrvatskom narodu stavljamo na srce ovaj list, koji ide za tim da se u Trstu učvrsti i brani hrvatska i slovenska svijest i da se osigura slavenska budućnost ovog najživljeg i najzamamnijeg grada na plavom Jadranu.

RAZNOLIJE.

Najveći Hôtel na svijetu. U Nju-Yorku u Americi nalazi se hôtel Waldorf-Astoria, koji je najveći na svijetu. Ima 17 podova i na njima 1,500 soba, a zapada 40,000,000 Kr. Svaki dan se pojedje u hôtelu 25 volova, 25 janjčića, 25 praščića, 20 butina, stotinjak jarebica, 200 prepelica, 100 purana, oko 400 golubova, 150 patka itd. — U njem je zaposleno 96 kuhača, 18 pekara, 168 loncopera i svjetlača srebrenine, 177 gruma i paža, 105 trhonoša i pometača, 560 poslužnika. 175 sobarica itd. — U podzemlju hôtela naći ćeš briače i češljače za ženske i muške, rezače nokata i kurjih očiju, parne kupelji, podrume za vino, pivo, led, meso, sočiva, kuh-

nje, pekarnice, skladišta sanduka, cigara, blagavaonice za služinčad. Tu su i ogromne praonice i utijavaonice rublja. Preko sto žena utivajaju robu. Sedam ljudi otvaraju cio dan kamenice. Šest ljudi je zabavljeno oko ogromnih kotlova, gdje se kuha kafa. Posudje se pere u parnim kotlovima, a oko toga posla radi 165 ljudi. Dnevni prihodi hôtela iznose najmanje 20,000 talira.

Priopćeno. *)

Al Sigr G. A., che figura autore del carteggio da Zlarin inserito nel N.º 69 del periodico „Il Dalmata“, od a chi per lui.

Quando uno insulta o tenta esporre al pubblico dileggio una famiglia che non gli fece alcun male, e ciò coprendosi col manto dell' anomino, è per lo meno un villano ed un vile.

E tale è il detto Signore, non avendo io ispirato la rettifica inserita nel N.º 66 del detto periodico, nè avendo mai avuto la mia famiglia, la quale tiene ancora dei rubinetti riservati a sua disposizione, alcun contatto con lui.

Un tanto in risposta al suindicato corrispondente da Zlarin.

Sebenico, 2 Settembre 1907.

G. B. D.r Fontana di Valsalina.

*) Po volji potpisanoga donosimo u talijanskom jeziku, za što uredništvo ne prima nikakve odgovornosti.

Odgovori Uredništva.

Gosp. dopisnik — *Gjeverske.* Primili, ali odveć dugo, za to u dva navratka. Pozdrav!

Gosp. dopisnik — *Primošten.* Javite nam Vaše ime pa ćemo onda uvrstiti.

Gg. dopisnike molimo da nam šalju vijesti što kraće i jezgrovitije, jer je list još malašan.

TISKARNICA I. SFAGLINATZ

(Ulica Stolne Bazilike) ŠIBENIK (Ulica Stolne Bazilike)

Preporuča se Sl. Općinstvu za izradbu radnja, kao: Računa listića s natpisom, Memoranduma, trgovačkih, župničkih i uredovnih obvoja. Ugovora, poziva, tražbica. Svakovrstnih perforiranih i paginiranih cedulja. Posjetnica raznih vrsta i veličina. Mrtvačkih prijava, itd. itd.

----- Uz cijene sasvim umjerene. -----